CDA

TWEEDE

KAMERFRACTIE **Max**

ime Verhagen

5 oktober 2002

BETROKKEN BESTUREN

Inleiding ter gelegenheid van het 25 jarig jubileum van de
CDA-bestuurdersverening en Bestuursforum

Zeer geachte dames en heren,

Allereerst natuurlijk van harte gelukgewenst met het 25 jarig bestaan van de CDA Bestuurdersvereniging. De CDA Bestuurders-vereniging uitgegroeid tot een succesvolle vereniging die ertoe bijdraagt dat er in Nederland een sterk en invloedrijk netwerk is ontstaan van Christen-Democratische gemeente- en provinciebestuurders, heeft zijn bestaansrecht en nut in die afgelopen jaren meer dan bewezen. De afgelopen weken hebben ook bewezen hoe belangrijk het is dat een partij geworteld is in gemeenten en provincies. We hebben weliswaar in het verleden wel eens kritiek gekregen op het feit dat wij teveel een bestuurderspartij zouden zijn, maar dat bestuurlijke ervaring van pas kan komen in de politiek moge inmiddels ook wel duidelijk zijn. Als fractievoorzitter van de CDA gemeenteraadsfractie in Oegsgeest zo rond 1985 heb ik zelf - zeker ook in de debatten met de toenmalige burgemeester Scheenstra - oud voorziiter van de CDA bestuurdersvereniging- ervaren hoe nuttig het lidmaatschap van de bestuurdersvereniging kan zijn. Voor een betrokken bestuur moetje niet alleen geworteld zijn in de samenleving, maar is gebruikmaken van eikaars ervaringen en de diensten van de bestuurdersverening meer dan welkom.

Ik hecht er dan ook zeer aan mijn waardering over te brengen voor al die bestuurders en medewerkers die zich in de afgelopen periode met veel bezieling hebben ingezet om tot deze vitale vereniging te komen.

Ik wil vandaag vooral ingaan op het lokaal openbaar bestuur in Nederland in de komende jaren. Achtereenvolgens zal ik stilstaan bij thema's als bestuursstijl, het strategisch accoord op het terrein van binnenlands bestuur en natuurlijk ook ingaan op de gekozen burgemeester en de toekomstige rollen van de wethouders en hun verhouding tot de raad.
Het thema van dit jubileumcongres "Betrokken besturen" is treffend gekozen omdat het primair aangeeft waar het voor inwoners in de komende jaren om gaat; betrokkenheid, maatschappelijk engagement, passie en bezieling met die concrete vraagstukken waar mensen in uw gemeente en provincie zich mee bezighouden, zijn beduidend belangrijker dan tijdrovende disputen tussen bestuurders over hoe we het bestuur zouden kunnen structureren en herstructureren.
Betrokken besturen is:

- Betrokken zijn: aandacht besteden aan vraagstukken die onder de mensen leven;
- Duidelijkheid: een eerlijk ja of nee op vragen en dat helder communiceren;
- Betrouwbaar: een zichtbaar resultaat.

Het is dus niet eindeloos vergaderen over zaken die alleen bestuurders raken.
Het is niet alleen 'Den Haag' maar het gaat juist om de inrichting van de eigen gemeente waar de politiek gaat over de eigen straat, de eigen woonplek, het eigen domein. Dat raakt mensen.

Er is in de afgelopen jaren zeer veel tijd gestoken in structuurdiscussies -bijvoorbeeld over gemeentelijke herindeling of de Kaderwet-gebieden- waarbij teveel vanuit Den Haag lokale processen werden aangestuurd. Naar mijn overtuiging zitten inwoners in gemeenten en provincies daar helemaal niet op te wachten. Zij zijn veel meer geïnteresseerd en betrokken bij resultaatgericht overheidsbestuur waarbij bestuurders "dienend" zijn voor hun inwoners en zich slechts met die onderwerpen bezighouden waarbij mensen een natuurlijke betrokkenheid voelen.

Besturen is geen doel op zichzelf. Het heeft primair te maken met het aanpakken van concrete maatschappelijke vraagstukken als bijvoorbeeld veiligheid en leefbaarheid die je resultaatgericht wilt verbeteren.

Bestuurders moeten daarbij ondernemend zijn en goed communiceren hoe ze tot aanpak van problemen willen komen.
Niet in abstracte spreken over veiligheid, maar het in concrete oppakken van die vraagstukken die in uw gemeente het gevoel van onveiligheid beïnvloeden, zoals bijvoorbeeld de openstelling van een politiebureau, de verloederde hangplekken voor de jeugd waar de bierblikjes en rommel zich dagelijks opstapelen of de door baldadige jeugd steeds weer in diggelen getrapte bushokjes.
Door midden in de samenleving te staan, weten herkenbare Christen-Democraten in hun gemeenteraad die zaken te agenderen die inwoners dagelijks bezighouden.
Daarvoor is onze bestuursstijl, onze wijze van betrokkenheid het allerbelangrijkst.
Den Haag kan via wetgeving dit soort processen slechts conditioneren.
Door een dienende houding naar burgers kunnen we samen voor hen veel meer bereiken.

Juist op het terrein van het openbaar bestuur is het Strategisch Akkoord van dit kabinet veel helderder dan de regeeraccoorden ten tijde van Paars.
Het is onze overtuiging dat niet vanuit het Binnenhof maar juist decentraal vanuit uw gemeente, provincie of waterschap veel meer vernieuwing in de samenleving kan beklijven dan puur via wetgevingstrajecten; we kunnen wel zoals ten tijde van het tweede Paarse Kabinet dualisme wettelijk verankeren, maar daarmee heb je nog geen nieuwe bestuurlijke vitaliteit op lokaal niveau geëffectueerd en daar was het eigenlijk wel om begonnen. Vernieuwing van het lokaal bestuur moet toch komen vooral vanuit de gemeenten zelf.
Dat betekent het onderstrepen van de eigen verantwoordelijkheid. Ook dat is CDA.

Zo konden we in het verleden wel denken dat we vanuit Den Haag grootse blauwdrukken voor gemeentelijke herindeling in elkaar konden zetten, maar de lokale democratie bouw je toch op lokaal niveau. Juist op dit terrein is er naar mijn mening

in denken en zeker ook in handelen een stevige cesuur tussen Paars en Balkenende. Geen van bovenaf opgelegde herindelingen.
Het eigen verkiezingsprogramme is het uitgangspunt voor ons handelen, ook voor dit onderdeel. Het laat aan duidelijkheid niets te wensen over: "Herindeling dient slechts plaats te vinden indien gemeenten dat zelf democratisch beslissen dan wel indien zich in het bestuur knelpunten voordoen die niet op een andere manier, zoals door samenwerking, kunnen worden opgelost.
Dit uitgangspunt is overgenomen in het strategisch akkoord.
Minister Remkes heeft op het IPO-jaarcongres aangekondigd dat hij geheel in lijn met het strategisch akkoord wil kijken naar herindeling, inclusief de voorstellen die op dit moment bij hem liggen. Dit najaar komt hij met een kadernotitie herindeling waarin hij zijn standpunt ten aanzien van de voorgestelde herindelingen kenbaar maakt.
De inzet van de CDA-fractie daarbij is helder en voorspelbaar: herindeling nee, tenzij:

- gemeenten dat zelf willen en er dus ook draagvlak voor de herindeling bij de lokale bevolking bestaat;
- alleen in die gevallen waarin een gemeente niet de noodzakelijke bestuurlijke kwaliteit biedt en weigert daar zelf oplossingen in de sfeer van intergemeentelijke samenwerking te realiseren is ingrijpen van bovenaf door de provincie een optie.

Dit standpunt laat dus grote terughoudendheid zien ten aanzien van herindelingen. Wij verwachten daarover zeker nog wel discussie met vele provinciale en lokale bestuurders. Wij merken nu al dat zeker een aantal CdK’s andere opvattingen hebben dan wij. Wij gaan de discussie graag aan, maar vanuit het geformuleerde standpunt: u weet dus waar u aan toe bent!

Het strategisch Akkoord is ook helder over het feit dat de Kaderwet bestuur in grootstedelijke regio’s niet de oplossing voor bovenlokale vraagstukken heeft gebracht die velen graag hadden gezien.
Wij kiezen daarom voor een herstel van het huis van Thorbecke waarin de oplossingen van regionale of bovenlokale problemen gezocht wordt in versterking van de intergemeentelijke samenwerking, die een meer verplichtend karakter zou moeten krijgen. Zo staat het ook in ons verkiezingsprogram.

Minister Remkes heeft deze keuze bevestigd en zal ook op dit punt met voorstellen moeten komen.
Wat wij in elk geval niet willen is direct weer starten vanuit het vertrekpunt dat er een uitzonderingspositie voor alleen Amsterdam en Rotterdam gemaakt zou moeten worden. Wij waren tegen de herindeling van Den Haag omdat we voor intergemeentelijke samenwerking zijn als oplossing voor de bovenregionale problemen. Dat betekent dus dat wij ten aanzien van die verplichtende intergemeentelijke samenwerking niet alleen maar naar Rotterdam of Amsterdam zouden moeten kijken.

Vooral lokaal liggen de wortels voor 'betrokken bestuur' en daar ligt het fundament om tot veranderingen te komen die echt beklijven. Er moet in deze kabinetsperiode dan ook stevig worden afgerekend met het 'Opgelegde' lokaal bestuur vanuit Den Haag. We moeten veel scherper kijken dat verdere wettelijke aanpassingen van het openbaar bestuur ook feitelijk goed landen. Juist daar heeft de kiezer zowel bij de gemeenteraads- als Tweede Kamer-verkiezingen duidelijk oog voor gehad.
Vanuit de Kamerfractie moeten we er dan goed op toezien dat de maatregelen die we in Den Haag treffen goed worden herkend door de bestuurders op lokaal en provinciaal niveau. Daarom vind ik de samenwerking van de CDA Tweede Kamerfractie met de Bestuurdersvereniging in de komende jaren van wezenlijk belang.

In het strategisch akkoord wordt terecht veel aandacht besteed aan de behoefte aan een andere bestuurscultuur; problemen bij de naam noemen, keuzes toelichten en niet uit de weg gaan, verantwoordelijkheid aanvaarden en duidelijk laten zien wat er leeft in de maatschappij.
Daarbij past naar mijn mening nadrukkelijk ook een werktempo van de overheid dat herkend wordt bij inwoners.

stroperigheid van procedures en niet efficiënte samenwerking tussen soms drie of vier verschillende overheden die elk een deelbetrokkenheid hebben bij het oplossen van één maatschappelijk vraagstuk, passen niet meer bij deze tijdgeest.
In dat kader heb ik bijvoorbeeld hoge verwachtingen van de aangekondigde Spoedwet Wegverbreding waarbij procedures op het terrein van verkeer en vervoer naar ik verwacht, ruimtelijke ordening en milieu beduidend sneller moeten worden afgehandeld. Met Prinsjesdag werd in dat kader door de Minister van Verkeer en Waterstaat een plan gepresenteerd voor het aanleggen van spitsstroken om de files sneller weg te werken.
De aangekondigde Spoedwet Wegverbreding zal als testcase overtuigend moeten laten zien dat met stroperigheid van handelen wordt afgerekend en dat gemeentelijke, provinciale en rijks- planologische procedures en milieuregelgeving geïntegreerd worden opgepakt. Inspraak en rechtsbescherming moeten natuurlijk gewaarborgd zijn, maar sterker moet één overheid sturing geven. Een snelle aanpak -zoals enkele jaren geleden bij de noodwet voor de dijkverzwaringen- dient naar mijn overtuiging daarbij model te staan.
Tijdens de verkiezingen was mobiliteit een van de belangrijke aandachtspunten. We staan te vaak en te lang in de file en de treinen hebben te vaak met vertragingen te maken. In het Strategisch Akkoord is dan ook aandacht aan de mobiliteit besteed en in de begroting voor Verkeer en Waterstaat wordt hier voor 2003 en de komende jaren concreet uitwerking aan gegeven.

Zo wordt een groot aantal snelwegen verbreed van 2x2 naar 2x3, zodat de doorstroming van auto’s wordt verbeterd. Als CDA-bestuurders moet u dat bekend in de oren klinken, dit was namelijk ook de titel van een CDA-plan. Bij het spoor wordt het achterstalling onderhoud, een erfenis van mevrouw Netelenbos, aangepakt zodat de kwaliteit van het spoor minder de oorzak zal zijn van vertragingen. De economische situatie is minder rooskleurig dan verwacht, en dat maakt het noodzakelijk keuzes te maken. Ook bij Verkeer en Waterstaat. Dat betekent concreet dat de tunnel in de A2 bij Maastricht het ontbrekende deel van A4 in Midden

Delfland, de Hanzelijn en Randstadrail in de plannen van het kabinet naar achteren zijn geschoven.
Bij de Algemene Politieke Beschouwingen heb ik aandacht gevraagd voor deze projecten omdat ze voor de betrokken regio's van groot belang zijn.
Zowel voor economie, milieu als leefbaarheid. Daarnaast geldt dat wij als CDA ons tijdens de verkiezingen hard hebben gemaakt voor de aanleg van deze wegen en sporen.

Dat schept verplichtingen. En daarom wil ik het kabinet vandaag enkele concrete voorstellen doen om daadwerkelijk te realiseren dat de eerder gedane beloftes kunnen worden ingewisseld.
We hebben als CDA fractie geld gevonden om de vertraging van de Hanzelijn zo ongedaan te maken dat we aansluiten op de wensen van de provincie Overijssel, zodat in 2005 de schop in de grond kan en in 2010 de eerste treinen kunnen rijden tussen Zwolle en Lelystad. Wij accepteren dus niet de door het kabinet voorgestelde vertraging met 5 jaar.

We hebben ook geld gevonden voor de aanleg van een tunnel in Maastricht. Daar was nog helemaal niets voor gepland dus dat duurt nog iets langer in verband met alle procedures. Maar in 2007 - en dat kan volgens deskundigen niet eerder - gaat wat ons betreft de schop de grond in zodat naar verwachting rond 2012 de tunnel gereed zal zijn.

Een ander probleem dat lokaal en provinciaal een zware wissel trekt op het openbaar vervoer is de door het kabinet voorgestelde bezuiniging op het stads-en streekvervoer. Leefbaarheid van het platteland en stad is gediend met handhaving van een kwalitatief en toegankelijk openbaar vervoer.
Wij willen dan ook de korting op de subsidie op het stads- en regiovervoer met 25 miljoen euro per jaar ongedaan maken.

Waar komt het geld vandaan?

In ons verkiezingsprogramma, net als in dat van de WD en de PvdA, was een korting opgenomen van 100 miljoen euro per jaar op de bijdragen aan woningbouwcorporaties voor stadsvernieuwing. Hierdoor wordt een groter beroep gedaan op het grote eigen vermogen van de corporaties. Uit de doorrekeningen van de verkiezingsprogramma's door het CPB bleek dat de stadsvernieuwing hiermee niet in gevaar komt.
Het gaat om 100 miljoen structureel per jaar. Door middel van kasschuiven, de techniek zal ik u besparen, is het mogelijk hiermee het bovenstaande te dekken. De ministeries van V&W en Financiën hebben dit voor ons nagerekend.
Bij de Financiële Beschouwingen komende week zal Frans de Neree tot Baberich hier nader op ingaan.

Tijdens de Algemene beschouwingen heb ik namens de CDA fractie voor wat betreft de Randstadrail het kabinet opgeroepen te onderzoeken of het mogelijk is om via bestaand spoor van trein en tram reeds te beginnen met een metro-achtig stelsel zodat het openbaar vervoer in de randstad sneller en frequenter wordt. Wij zullen het kabinet daaraan houden. Ook met betrekking tot de A4 midden Delfland zullen wij het kabinet houden aan een concreet plan waarin de ontbrekende schakels voor de A4 worden ingevuld. Door een herschikking binnen de begroting van Verkeer en Waterstaat, benutting van de beschikbare regiogelden en door Publiek Private Samenwerking moet de A4 eindelijk worden afgemaakt.
Over die A4 daar praten we nou al jaren over en iedere keer wist de PvdA in de Tweede Kamer of daarbuiten de aanleg te frustreren. Was het niet omwille van de inpasbaarheid dan was het wel vanuit het oogpunt van de 5® nota Ruimtelijke ordening.

De jarenlange impasse over de A4 midden-delfland moet nu eindelijk eens worden doorbroken. Het bedrijfsleven heeft duidelijk kenbaar gemaakt dat ze bereid is geld beschikbaar te stellen, nu de overheid nog. Aan het CDA zal het niet liggen.
Collega Van Hearsma Buma zal bij de begroting van V&W de vinger aan de pols houden.

Den Haag, gemeenten en provincies moeten elkaar versterken om in een goed tempo de problemen aan te pakken. Wat mij betreft is dat een basishouding waar we over en

weer op aanspreekbaar zijn. Vanuit Den Haag wil de CDA Tweede Kamerfractie goed benaderbaar zijn voor de uitwerking van de maatregelen die u bezighouden, maar dat vergt wat mij betreft ook een bestuurshouding van gemeenten dat ze zich eveneens kunnen verplaatsen in de problematiek van de Rijksoverheid. Nederland verkeert in zwaar economisch weer en we hebben de verantwoordelijkheid de economie op orde te brengen. Dat betekent dat bij een lagere economische groei de collectieve uitgaven terugmoeten willen we aan het einde van deze kabinetsperiode de overheidsfinanciën fatsoenlijk achterlaten. Wij mogen de rekening niet bij onze kinderen neerleggen om nu mooi weer te spelen.
Dat heeft ook consequenties voor gemeenten en provincies.
In dat kader vond ik de kritiek in het VNG-magazine van 20 september met koppen als "Kritiek alom op kabinet" of "Bezuinigingen pakken slecht uit voor gemeenten" iets te snel en te gemakkelijk geformuleerd.

Het opstellen van een strategisch akkoord vraagt om keuzes en betekent ook compromissen. Je geeft wat en je neemt wat. Zo hebben we de WD het afschaffen van de OZB moeten geven. Dit wordt overigens gecompenseerd via het gemeentefonds. De technische uitwerking hiervan moet nog plaatsvinden en ik zeg u toe dat voordat het in 2005 wordt uitgevoerd de woordvoerder van de fractie hierover met u in contact zal treden.

Ten aanzien van de gesubsidieerde arbeid wil ik graag een misvertsand oplossen. Deze worden niet allemaal afgeschaft. Voor mensen die geen kans maken op een reguliere baan blijft de gesusidieerde arbeid bestaan. Ook de werkervaringsplaasten worden niet afgeschaft en de inzet van l/D-banen voor maatschappelijke dienstverlening blijft mogelijk. Wat wel wordt teruggebracht is het aantal l/D-banen omdat er nauwelijks sprake is van doorstroming en daardoor het doel voorbij wordt geschoten. Voor 2003 wordt de doelstelling gehaald door niet ingevulde l/D-banen te laten vervallen en nieuwe vrijkomende plekken niet meer in te vullen. Gemeenten kunnen en moeten met het beschikbare integratiebudget wel degelijk aan de slag.

Om gemeenten daarnaast meer mogelijkheden te geven bij het toezichthouden en dan heb ik dus over de controleur op de tram, veiligheid op straat, het tegenaan van graffati en vandalisme, heb ik tijdens de Algemene Beschouwingen voorgesteld om de toepassing van bestuurlijke boetes te verruimen. Hierdoor wordt het mogelijk meer toezichthouders aan te stellen waardoor gemeenten zelf direct en adequaat kleine en hinderijke overtredingen aan kunnen pakken en de pakkans vergroot wordt. Hiermee kan een deel van het wegvallen van l/D-banen worden opgevangen. Maar nu als reguliere baan gefinancieerd door de gemeente zelf uit de opbrengst van de bestuurlijke boete. Drie vliegen in een klap: veiligheid, werkgelegenheid en autonomie voor gemeenten bij de aanpak van problemen.

Een voor de bestuurdersvereniging aangelegen punt in het strategisch accoord is uiteraard ook de passage waarin wordt aangegeven dat - ik citeer - "een rechtstreeks gekozen burgemeester kan bijdragen aan een betere invloed van de kiezer op beleid dat zijn directe leefomgeving in hoge mate bepaald. De implicaties van verkiezing van burgemeesters voor de inrichting van het gemeentelijk bestuur, voor de bevoegdheden over openbare orde en veiligheid, voor de verhouding tussen burgemeester en wethouders en de gemeenteraad worden onderzocht. Op basis van dit onderzoek zullen de verkiezing van burgemeesters en de nadere condities worden geregeld".

Met Prinsjesdag werd in de begrotingstoelichting door het Ministerie van Binnenlandse Zaken aangegeven dat dit najaar het kabinet in een beleidsbrief de meer uitgewerkte voornemens ten aanzien van de invoering van de direct gekozen burgemeester aan de Tweede Kamer zal voorleggen. U mag ervan uitgaan dat ik gegeven het gedachtegoed in onze partij deze beleidsbrief met meer dan gemiddelde belangstelling zal bestuderen. Ik realiseer me dat we enerzijds nog dit voorjaar in de partijraad over ons verkiezingsprogramma hebben verankerd dat burgemeesters door de Kroon benoemd dienen te blijven en dat we anderzijds natuurlijk ons gebonden hebben in de formatie aan het onderzoek zoals ik dat zojuist citeerde.

Juist voor de zomer presenteerde een WD-commissie, onder leiding van de Rotterdamse burgemeester Opstelten, haar opinie welke ik zou willen typeren als de gekozen burgemeester in een presidentiële vorm; de burgemeester zou volgens Opstelten met een eigen politiek beleidsprogramma de verkiezingen moeten ingaan en hij zou vervolgens een eigen team van wethouders moeten kunnen selecteren en zo nodig wethouders ook tussentijds moeten kunnen heenzenden.

Het vraagstuk van de gekozen burgemeester is een dispuut wat in Nederland vooral bij bestuurders leeft en naar mijn overtuiging veel en veel minder bij inwoners. Zij hebben, zo blijkt uit onderzoek, juist veel vertrouwen in de benoemde burgemeester omdat deze boven de politiek staat en vanuit zijn eigenstandige positie effectief kan coördineren en voor iedereen aanspreekbaar is.
Wat me in deze discussie ook steeds opvalt dat bestuurders die aan dit soort disputen deelnemen zich vaak slechts concentreren op de aanstellingsprocedure van burgemeesters en onvoldoende oog hebben op het functieprofiel van de burgemeester wanneer deze is benoemd dan wel is gekozen. En daar gaat het toch eigenlijk om. Het gaat erom hoe functioneert een gezagsdrager nadat hij is benoemd of gekozen.
In mijn beleving is dat wezenlijker dan dat dispuut over de aanstellingswijze. Het een heeft natuurlijk een directe relatie met het ander. Maar een modernisering van de aanstellingsprocedure met vervolgens een effect dat daarna de burgemeester wellicht minder effectief kan sturen en coördineren omdat hij als een soort eerste wethouder gaat functioneren, moeten we eerst goed doordenken.
In dat kader wil ik graag, zo mogelijk met de Bestuurdersvereniging binnen de partij, een goede gedachtenwisseling krijgen over de effecten van een gekozen burgemeester op het totale bestuursstelsel. Ten tijde van het opstellen van het rapport van de Staatscommissie Dualisme en Lokale Democratie heeft bijvoorbeeld een eerste verkenning plaatsgevonden hoe het systeem van de gekozen burgemeester nu uitwerkt op het bestuurstelsel in een aantal deelstaten in Duitsland. Daar bleek onder meer dat een soort concurrentie gaat ontstaan in de belangrijkheid van de verkiezingen van de gemeenteraden ten opzichte van de burgemeestersverkiezing. De verkiezing van de burgemeester wordt als important

ervaren met als gevolg daarvan geloven de burgers het wel bij de gemeenteraadsverkiezingen. Hierdoor zou het gevaar kunnen ontstaan dat de gemeenteraadsverkiezingen nog minder aanzien krijgen en dat als gevolg daarvan het hoogste bestuursorgaan, de gemeenteraad, in de aandacht verder wegzakt.
Ik wil dus voorkomen dat de burgemeestersverkiezingen heel belangrijk worden en als gevolg daarvan de gemeenteraadsverkiezingen wegzakken.
Uitgangspunt voor mij is dat lokale democratie de gemeenteraad zeker ook in het duale stelsel belangrijk is en dat de burgemeester in dat kader een dienende gezagsdrager is en dat in de toekomst het lokaal bestuur niet om één persoon georganiseerd moet worden zijnde de burgemeester.
In dat kader lijkt het mij wezenlijk ook aandacht te schenken aan de rol van de wethouders in relatie tot het systeem van de gekozen burgemeester. In het systeem van de Commissie Opstelten worden de wethouders aangezocht door de gekozen burgemeester. De burgemeester van Zoetermeer, Van Leeuwen, voorspelde dat dit ertoe zal leiden, en ik denk dat hij op dit punt gelijk heeft, dat wethouders zich dan zullen ontwikkelen tot het "hulpje van de gekozen burgemeester” (Binnenlands Bestuur van 21 september).
Het is in dat kader van belang ons ook nog eens te verdiepen in de wordingsgeschiedenis van de moderne wethouder. In de periode tussen 1851 en 1931 stond in de Gemeentewet van Thorbecke (artikel 91) dat de wethouder de burgemeester bijstaat bij het bestuur en toen was hij als het ware de assistent van de burgemeester. Maar geleidelijk drukten de wethouders een steeds krachtiger stempel op de gemeentelijke politiek. De emancipatie van de wethouder werd gecodificeerd toen in 1931 de geformuleerde bijstandsverplichting van de wethouder naar de burgemeester werd geschrapt toen de term in 'het College van Burgemeester en Wethouders' ook werd ingevoerd.

Wat ik ermee wil zeggen is dat het wethoudersambt zich heeft ontwikkeld tot een volwaardige politieke positie; Nederland is een land van wethouders en dat juist in Nederland een presidentieel systeem rond de positie van de burgemeester schaduwzijden kent. Het profiel van moderne wethouders laat zich niet in een ouderwetse hulppositie neerzetten zoals deze voor 1931 bestond.

Ook op het terrein van openbare orde en veiligheid zie ik consequenties, omdat ik verwacht dat de gekozen burgemeester onmiskenbaar zal leiden tot een centralisatie van het veiligheidsbeleid en dat ik juist, zoals ik eerder aangaf, het veiligheidsbeleidvraagstuk graag op lokaal niveau opgepakt zie. Vanzelfsprekend zal ik met meer dan gemiddelde belangstelling de aangekondigde notitie van de Minister van Binnenlandse Zaken afwachten.

Tegelijkertijd pleit ik ervoor dat we nu reeds binnen het CDA, met de Bestuurdersvereniging en het Wetenschappelijk Instituut zeer goed nadenken over het vraagstuk van de gekozen burgemeester en daar niet een reagerende maar vooral een initiërende positie in het debat in te nemen.

In mijn inleiding heb ik proberen aan te geven dat gemeenten, provincie en waterschapsbestuurders, samen verenigd in de Bestuurdersvereniging, en Den Haag elkaar in de komende jaren hard nodig hebben. Dialoog en samenwerking met de talloze Christen-Democratische bestuurders in gemeenten, provincies of waterschappen, zal ook in de komende jaren gericht moeten zijn op een hecht en betrokken bestuur vanuit onze Christen-Democratische uitgangspunten.